

AGNES VAN WIJNEN

VISIE IN UITVOERING

E N NU DE WA-JONGERE ZELF AAN HET WOORD

Agnes van Wijnen

Interviews en Analyse in opdracht van Zorgbelang Drenthe in het kader van het project
Ruim baan voor ongekend Jong Talent

September 2008

©Agnes van Wijnen-Visie in Uitvoering

▪ Zandvoortterweg 6 ▪ 9658 PN Eexterveen ▪ info@visieinuitvoering.nl ▪ 0598 468 111 ▪ 06 247 00 103 ▪

Tekst	Drs. Agnes C. van Wijnen
Interviews	Clara Bijdevaate, Sven Romkes, Richard Kanbier en Agnes van Wijnen
Opdrachtgever	Zorgbelang Drenthe
Subsidie	UWV Wajong subsidiefonds

INLEIDING

Het project Ruim baan voor ongekend Jong Talent zou oorspronkelijk bestaan uit gesprekken tussen jongeren en werkgevers in Drenthe om de mogelijkheden van jongeren met een functiebeperking voor het voetlicht te krijgen. De jongeren kregen daaraan voorafgaand een meerdaagse training in communicatie en presentatie vaardigheden, en informatie over de stimulerende regelingen. Daarnaast zou met een groep jongeren een DVD gemaakt worden voor jongeren, met aansprekende scènes en uitgebreide informatie. De DVD is gemaakt, maar de gesprekken met werkgevers zijn niet uitgevoerd. De jongeren waar het projectteam contact mee had, voelden niets voor dergelijke gesprekken. Het merendeel zag ontzettend op tegen gesprekken met werkgevers en dacht deze ook na een uitgebreide training niet te kunnen voeren. Bovendien voelden zij zich niet aangesproken door de folder "Ben je jong en gehandicapt?" die vanuit het project gemaakt was. Daarop is door het projectteam, in overleg met de subsidiegever, besloten het roer om te gooien en eerst uitgebreid met jongeren met een functiebeperking in Drenthe in gesprek te gaan en hen aan het woord te laten. Dit onderzoek is daar het resultaat van.

Het onderzoek heeft als doel zicht te geven op de behoeften en verwachtingen van Drentse jongeren met een functiebeperking en/of een Wajonguitkering tussen de 16 en 35 jaar, ten aanzien van hun weg naar werk. Tevens geeft het onderzoek inzicht in de wijze waarop deze jongeren met een functiebeperking aangesproken willen worden.

Onderzoeksvragen zijn:

- Hoe worden jongeren met een functiebeperking/Wa-jongeren bij voorkeur aangesproken?
- Op welke manier kunnen Wa-jongeren bereikt worden?
- Hoe kijken jongeren met een functiebeperking naar hun toekomst en hun kansen op de arbeidsmarkt?
- Door welke interventies kunnen - volgens de jongeren zelf- hun kansen op werk vergroot worden?

Om deze vragen te beantwoorden zijn in de eerste helft van 2008 met 15 jongeren uit Drenthe interviews afgenomen aan de hand van een vragenlijst met merendeels open vragen. De interviews vonden plaats bij de jongeren thuis, duurden ongeveer anderhalf uur en werden op band opgenomen. De interviews werden afgenomen door

ervaringsdeskundigen. De jongeren zijn gevonden in het netwerk van het projectteam van Zorgbelang Drenthe. De vragenlijst is als bijlage aan deze rapportage toegevoegd.

We willen de jongeren die meegewerkt hebben aan dit onderzoek ontzettend bedanken voor hun vertrouwen en voor het delen van hun ervaringen en kennis.

S AMENVATTING

Dit onderzoek geeft inzicht in de verwachtingen van Drentse jongeren met een functiebeperking of Wajonguitkering over hun kansen op betaald werk. Het geeft aan welke interventies de jongeren zelf belangrijk vinden om deze kansen te vergroten. Tevens geeft het inzicht in de wijze waarop deze jongeren met een functiebeperking aangesproken willen worden en hoe ze denken andere Wa-jongeren te bereiken voor projecten op dit gebied. Vijftien jongeren, 6 mannen en 9 vrouwen, tussen de 16 en 35 jaar, gemiddelde leeftijd 23 jaar, zijn geïnterviewd aan de hand van een vragenlijst met vooral open vragen.

Op een enkeling na willen de jongeren allemaal graag een betaalde baan van tussen de 15 en 40 uur, maar tegelijk zijn ze negatief over de kansen van mensen met een beperking op de arbeidsmarkt. Voor iedereen is duidelijk dat die kansen kleiner zijn dan voor mensen zonder beperking, ook al heeft iemand een opleiding en diploma's. Ongeveer de helft van de jongeren verwacht daadwerkelijk werk te zullen vinden. Problemen worden verwacht rond onder andere toegankelijkheid, beeldvorming bij werkgevers, werktijden of tempo, begeleiding of het niet aansluiten van de opleiding.

Naast succesfactoren als initiatief nemen, inzet tonen en laten zien wat je kunt, zien jongeren allerlei mogelijkheden om hun kansen te vergroten. Genoemd worden nieuwere interventies als een reïntegratiebedrijf voor en door mensen met een beperking zelf, dat actief is en veel stages en dergelijke organiseert. Of een bedrijf waar mensen met niet aangeboren hersenletsel werk vinden, waar nodig met goede begeleiding. Of een speciaal keurmerk en netwerk voor werkgevers die mensen met een beperking in dienst nemen en houden. Ook wordt benadrukt dat Wa-jongeren goede voorlichting nodig hebben over ondersteuning en scholingsmogelijkheden en over de stimulerende regelingen die er zijn. Daarnaast is behoefte aan training in presentatie en omgaan met je beperking op je werk. Jongeren lijken een gebrek aan kwaliteit in het bestaande aanbod te ervaren en willen zelf een actieve rol spelen in het vergroten van de kansen en het vinden van werk.

De meeste jongeren in het onderzoek willen aangesproken worden met hun naam, en alleen als het functioneel is als jongere met een beperking. Hun mogelijkheden mogen daarbij niet uit beeld verdwijnen. Ze geven een scala aan mogelijkheden voor het bereiken van andere Wa-jongeren voor initiatieven en projecten rond werk. Van alles is mogelijk, behalve brieven.

DE JONGEREN

Vijftien jongeren met een functiebeperking zijn voor dit onderzoek geïnterviewd, 6 mannen en 9 vrouwen. De jongste respondent was 16 jaar en de oudste 35 jaar. De gemiddelde leeftijd van de respondenten was 23 jaar. Allen wonen in Drenthe. De jongeren hebben lichamelijke beperkingen van verschillende aard. Op een na hebben alle respondenten een of meerdere zussen en/of broers. Van de 15 jongeren wonen er 4 alleen en 3 begeleid. Acht jongeren wonen bij hun ouders, waarvan er twee bezig zijn om zelfstandige woonruimte te vinden. Alle jongeren kennen leeftijdgenoten met een beperking en op 1 na hebben alle jongeren vrienden die ook een functiebeperking hebben. Verder kennen ze andere jongeren met een functiebeperking vooral via vriendenkring, sportclub of school, en soms uit de woonomgeving. Een enkeling kent iemand met een beperking via het werk en een ander heeft twee gezinsleden met een beperking. Een vijftal jongeren geeft aan dat ze ook, of meer, vrienden zonder beperking hebben dan met een beperking. Dat wordt belangrijk gevonden: “*voor de integratie*”, en “*het is belangrijk dat je jezelf ook profileert in de wereld van mensen zonder handicap.*”

WAJONG EN VOORZIENINGEN

Elf van de jongeren hebben een Wajong uitkering, vier jongeren niet. Drie van de jongeren die geen Wajong uitkering hebben, maken wel gebruik van voorzieningen. Totaal 13 jongeren maken gebruik van een scala aan voorzieningen, zoals een defibrillator, rolstoel, geleidehond, taxivergoeding en begeleiding. Eén jongere maakt geen gebruik van voorzieningen. Eén respondent heeft deze vraag niet beantwoord

BEELDEN EN WOORDEN

Acht jongeren zien zichzelf wel als iemand met een handicap, zeven jongeren vinden dat niet vanzelfsprekend, en reageren ambivalent. Ze weten dat ze functiebeperkingen hebben, maar zien zichzelf niet als ‘gehandicapte’. Die term roept negatieve associaties op: *‘iemand die niets meer kan’* en ze willen vooral gezien worden als persoon, een individu met eigen mogelijkheden en onmogelijkheden. Een mens als ieder ander. Handicap geeft een zeer ongewenst stempel.

“*Mensen moeten je zien als een volwaardig persoon. Tegelijkertijd weet ik dat ik een beperking heb.*” Iemand anders zegt: “*Ja, ik heb mijn beperkingen, kan bepaalde dingen niet.*”

Maar ik kan sommige dingen ook beter dan een ander, juist door mijn handicap.” Zelf benoemen ze zich bij voorkeur bij hun eigen naam of, als dat functioneel is, als iemand met een beperking. Dat kost sommigen wel moeite: “Het valt mij heel zwaar om te zeggen dat ik een functiebeperking heb. Ik presenteer mij niet als een zielig persoon. Omdat ik veel kan, (...) wil ik niet dat mensen denken dat ik uit zo’n blik gehandicapt kom. Dat is nadelig voor mezelf.” Een ander zoekt een alternatief: “Gewoon anders?” Weer anderen presenteren zich nadrukkelijk met hun mogelijkheden: “Ik schijn redelijk sociaal over te komen, ik kan redelijk goed praten en ik stel me niet te kwetsbaar op.” Iemand anders: “Een enthousiaste jongen die het vooral van zijn inzet moet hebben.” En: “Ik ben een persoon die heel veel uit het leven wil halen ondanks dat hij een beperking heeft.”

Wa-jongere? Door instanties en organisaties als Zorgbelang of UWV willen de jongeren in dit onderzoek behandeld en aangesproken worden als ieder ander, ze worden bij voorkeur met hun eigen naam aangesproken. Maar als het functioneel is vinden de meesten het prima om als ‘jongere met een beperking’ te worden aangesproken, vooropgesteld dat het respectvol gebeurt. Een paar jongeren benadrukken dat duidelijk moet zijn dat het om een lichamelijke beperking gaat, omdat mensen er vaak vanuit gaan dat je geestelijk ook wel niet in orde zult zijn. De term ‘functiebeperking’ wordt minder negatief ervaren als ‘gehandicapt’, maar verschillende jongeren benadrukken dat ‘functiebeperking’ de onmogelijkheden op de voorgrond zet en niet de mogelijkheden. Zeven jongeren vinden het o.k. om aangesproken te worden als ‘Wa-jongere’, enkelen geven daar de voorkeur aan boven ‘jongere met een beperking’, 6 jongeren willen niet als ‘Wa-jongere’ aangesproken worden. Het lijkt de meeste jongeren, twaalf, nuttig om als kandidaat met een functiebeperking geregistreerd te staan bij het UWV ingeval werkgevers aangeven dat ze wel iemand met een functiebeperking willen aannemen. Twee jongeren willen dat in geen geval.

“Voor mij hoeft de beperking niet als zodanig benoemd te worden, tenzij het voor specifieke doeleinden is. Maar alsjeblieft niet onder de noemer ‘Jong en gehandicapt’. Niet met een stempel of een plakker waaronder de informatie wordt verspreid, en liever niet als een soort verkapte reclameslogan.”

HANDICAP ALS BEPALENDE FACTOR IN JE LEVEN

Gevraagd naar de invloed van de handicap in hun leven geven de jongeren aan dat hun functiebeperkingen wel een bepalende factor zijn, al zijn ze meer dan hun beperking, is het voor henzelf gewoon iets wat erbij hoort en kunnen ze zich een leven zonder beperking niet voorstellen. *“Zonder mijn functiebeperkingen zou ik niet iemand anders geweest zijn, maar in*

de praktijk zou er wel van alles anders uitzien.” Verschillende dingen worden bepalend genoemd. Allereerst de praktische dingen zoals vervoer en ontoegankelijkheid van winkels en straten: *“In de praktijk is het vaak net even anders, ik neem bijvoorbeeld niet de bus maar de taxi naar school. Ik moet dingen soms net even anders doen om hetzelfde resultaat te bereiken”*. En: *“Mijn functiebeperking speelt een rol bij het uitgaan, door het roken daar, en verder heb ik moeite met winkelen door de ontoegankelijkheid, de smalle gangetjes en zo.”* Twee jongeren geven aan dat de ontoegankelijkheid op allerlei fronten hun afhankelijkheid van anderen vergroot.

Ook geven verschillende jongeren aan dat hun handicap de keuze van hun opleiding beïnvloed heeft en naar verwachting ook hun mogelijkheden om te werken beïnvloedt. *“Door mijn functiebeperkingen kan ik minder lang werken op een dag, en misschien kan ik niet alle banen doen die ik leuk vind.”* En: *“Het is vooral bepalend bij werk vinden in mijn opleiding. Ik los dat op door realistisch te zijn en te accepteren dat sommige dingen niet kunnen.”*

Daarnaast wordt beeldvorming een aantal keren genoemd, ook in relatie tot het vinden van werk: *“Het speelt een belangrijke rol in hoe je gezien wordt. Bij sollicitaties verwacht ik ook dat het een rol speelt, dat ze liever mensen hebben die geen functiebeperking hebben.”*

Ook onduidelijkheid over mogelijkheden en beperkingen wordt als bepalend genoemd. De functiebeperking beïnvloedt voor enkelen ook hoe je in het leven staat: *“Doordat je een handicap hebt weet je ook dat je meer moet doen om je doelen te bereiken, en daardoor kan je ook gemotiveerder zijn. Je gaat ook echt voor wat kunt, je drive is sterker.”*

OPVOEDING

Bijna alle jongeren, 13 van de 15, voelen zich door hun ouders gestimuleerd tot zelfstandigheid, al geven meerdere jongeren aan dat ze wel iets meer aandacht krijgen dan broers of zussen en wordt er ook wel eens meer voor hen geregeld dan strikt noodzakelijk: *“Mijn ouders zijn continu bezig met oplossingen zodat ik zelfstandig meer dingen kan.”* Een ander: *“Ze hebben alleen niet altijd veel geduld of tijd om te wachten tot ik het zelf heb gedaan. Ze motiveren mij wel heel erg om dingen te bereiken, mijn vader overheert me altijd bij schoolwerk en zo. Dat is belangrijk voor mezelf, maar ook om te laten zien dat een gehandicapte iets bereikt heeft. Ik wil heel graag dat het beeld in de samenleving veranderd wordt.”*

Beslissingen Zeven jongeren geven aan dat zij zelf de belangrijke beslissingen in hun leven nemen. Vijf jongeren nemen beslissingen grotendeels samen, in overleg met de

ouders terwijl bij drie jongeren de ouders overwegend de belangrijke beslissingen nemen. Bij een jongere zijn het naast de ouders de begeleiders die de beslissingen nemen in zijn leven.

Verwachtingen ouders en (over-) bescherming

De meeste jongeren hebben

ouders die vinden dat zij dezelfde kunnen bereiken dan hun broer of zus. Ze vinden dat ze niet overbeschermd worden of in de watten gelegd worden door hun ouders. *“Nee, helemaal niet. Mijn ouders vinden dat ik ook tegenslagen mag hebben, dat dit hoort bij een leerproces. Ook mensen zonder handicap hebben tegenslagen.”* Vier jongeren hebben het idee dat hun ouders minder verwachtingen van hen hebben dan van hun broer of zus, en dat hun ouders hen wel wat in de watten leggen en meer beschermen: *“Zit wel wat in, ik wordt wel eens een beetje in de watten gelegd, ook wel beschermend. Dit wordt minder omdat ik zelf duidelijk aangeef wat ik kan.”* De verschillende verwachtingen worden volgens de jongeren veroorzaakt door hun beperking.

“Mijn ouders hebben eerder te hoge verwachtingen van mij gehad. Ze hebben me behandeld als ieder kind en me niet naar het speciaal onderwijs gestuurd. Ik vind dat als ze me heel erg beschermd hadden opgevoed, dan had ik niet de mogelijkheden gekregen die ik nu heb. Dan was ik heel klein gehouden en dan was mijn wereld heel klein geweest. Ik ben wel heel hard met mijn kop tegen de muur gelopen een aantal keren, maar ik had toch die ervaring, die bagage niet willen missen. Ik sta veel meer in de wereld. Je kunt beter voor jezelf opkomen, je wordt wijzer en harder van die ervaringen.”

ONDERWIJS + ACTIVITEITEN OVERDAG

Negen jongeren volgen momenteel overdag een opleiding. Drie zijn middelbare scholier op VSO, VMBO-T en VWO. De anderen volgen een opleiding aan een MBO (4), HBO (1) of universiteit (1). Een van de middelbare scholieren (VSO) combineert dit met werk. Twee jongeren gaan naar dagbesteding, een daarvan heeft een bijna afgeronde opleiding MBO SJD. Daarnaast werken nog drie jongeren, 1 betaald met begeleiding , 1 in een ‘bijbaantje’ en de derde in vrijwilligerswerk. Twee jongeren geven aan werk te zoeken, waarvan een gebruik maakt van een reïntegratiebedrijf.

Opleiding van je dromen?

Drie van de zes jongeren die met een beroepsopleiding bezig zijn geven met de opleiding van hun dromen bezig te zijn. Voor een van hen is dat omdat er heel veel geld in te verdienen is, een ander zegt altijd iets medisch te hebben willen doen en de derde jongere geeft aan dat het precies is wat hij/zij wil doen. De andere drie jongeren volgen *niet* de opleiding van hun dromen. Een van hen vindt de opleiding die nu gedaan wordt wel leuk, “*maar het is niet mijn hobby*”, sowieso bevalt het leren van “droge stof” niet. De andere twee geven aan hun droom vanwege de beperkingen te hebben moeten loslaten. Een van hen vindt de opleiding die nu gevolgd wordt inmiddels wel heel geweldig.

Vorbereiding op betaald werk

Vier jongeren vinden dat hun huidige opleiding hen niet goed voorbereid op het vinden van betaald werk, twee jongeren vinden van wel. Een jongere geeft aan dat ook niet te verwachten van de opleiding. De andere jongeren volgen momenteel geen beroepsopleiding.

Wat vooral goed wordt gevonden aan de huidige opleiding is:

- Werkervaring door stage
- De manier van studeren
- Bedrijfssimulaties, waardoor je heel goed ziet waar je later mee te maken krijgt
- De begeleiding bij alles wat je moet leren en bij hoe het gaat op school
- Het inleven in mensen, het persoonlijk contact

Wat vooral wordt gemist in de huidige opleiding is de brugfunctie tussen school, stage en werk, een goede aansluiting tussen opleiding en eigen mogelijkheden en beperkingen en algemene kennis.

ARBEIDSMARKT

Gevraagd naar de mogelijkheden die ze voor zichzelf zien qua werk weten vijf jongeren het niet zo goed. Zij zijn volop met hun opleiding bezig en hun eigen mogelijkheden en grenzen aan het verkennen. Twee van de vijf lijken te twijfelen of ze sowieso wel een baan vinden die past bij hun mogelijkheden. “*Ik probeer nu bij de Emco (sociale werkvoorziening). Schaamde mij daar eerst voor, maar nu doe ik het toch maar, want thuis zitten schiet niet ook op.*”

Een jongere ziet alleen kansen in vrijwilligerswerk: “*Ik heb weinig mogelijkheden tot het vinden van betaald werk, maar er zijn nog wel mogelijkheden om mijzelf te ontplooiën in het vrijwilligerswerk.*”

Negen jongeren zien wel mogelijkheden om werk te vinden, *“Ik denk na het afstuderen een passende baan te kunnen vinden”*, en: *“Iets wat zittend kan, telefoniste of zo”*. En 5 van hen benoemen die mogelijkheden vrij concreet:

Baliemedewerkster op een camping of medewerkster van een reisbureau; Administratief werk, archiefwerk, gegevens invoeren, baliewerk; Een vaste baan in een bloemenzaak, eventueel in de zorg bij ouderen of kinderen; Werk waarbij ik mijn babbel kan gebruiken, telefoniste, gastvrouw, wegwijzer en dergelijke, zonder tijdsdruk. Misschien een droom die nooit uitkomt? Vrijwilligerswerk mag ook.

“Als mijn opleiding van media, cultuur en amusement doorgaat dan wil ik programma’s ontwikkelen of presenteren die de vooroordelen tegen gehandicapten weg nemen. Of een programma presenteren in de vorm van een talkshow met mensen die heel ver zijn gekomen, bijvoorbeeld met sport of een hoge manager of een journalist in een rolstoel. Dus succesverhalen van mensen met een handicap die heel ver gekomen zijn, dat soort gesprekken met mensen in de studio, dat lijkt me heel interessant en leuk om te doen. Waarschijnlijk voor de publieke omroep.”

Invloed functiebeperking op toekomstperspectief

Bijna alle jongeren geven aan dat

hun handicap wel degelijk invloed heeft op hun kijk naar de toekomst. Voor bijna iedereen betekent dat realistisch zijn, rekening houden met de eigen beperkingen en met de beperkte mogelijkheden op de arbeidsmarkt. *“Ja, ik denk dat ik daar rekenschap mee moet houden. Daar heb ik denk ik de grootste stap al in gezet door deze opleiding te kiezen: zittend werk, niet lichamelijk zwaar. Gewoon een achturige werkdag vraagt wel wat van je, wat je ook doet voor werk. Ik moet kijken hoe dat gaat”*. En: *“Heeft wel invloed, ik krijg alsmaar teleurstellingen bij sollicitaties. Door mijn doorzettingsvermogen en vertrouwen hou ik mijn hoofd boven water. Ben trots op mezelf.”*

Een jongere denkt dat de handicap geen invloed heeft, *“ik wil gewoon het beste uit mezelf halen”*. En een ander wil niet naar de toekomst kijken, *“ik leef bij de dag in het hier en nu”*

Betaalde baan

Bijna alle jongeren geven aan graag een betaalde baan te willen.

“Uiteraard, net als ieder ander toch?” En: *“Jazeker, dan ben ik niet meer afhankelijk van een uitkering. Dan kan ik mijn eigen geld verdienen. Dat is een veel prettiger gevoel.”* Iemand

anders zegt: *“Ik wil graag een betaalde baan, al was het maar 70 euro zodat ik een potje met eigen verdiend geld kon aanleggen.*

Een jongere geeft aan weinig mogelijkheden te hebben om betaald werk te vinden en wil dat ook niet meer.

Uren Het aantal uren dat jongeren betaald willen werken varieert tussen de 15 en 40 uur per week. Eén jongere wil 15 uur per week werken, vier jongeren gaan voor ongeveer 20 uur, 1 voor 24 uur, 1 voor 28 uur, 1 voor 30 uur en 2 voor 32 uur. Een jongere wil tussen de 32 en 40 uur werken en 1 jongere wil proberen zich aan te passen en 40 uur te werken in een betaalde baan. Twee jongeren weten nog niet hoeveel uur ze aankunnen per week.

Wajong regelingen om aan werk te komen Tien jongeren willen gebruik gaan maken van regelingen voor Wajongers om aan het werk te komen. Onder andere voor het verkrijgen van goede aanpassingen op de werkplek. Iemand maakt een voorbehoud, hij wil wel gebruik maken van de regelingen: *“als ik maar niet naar de Emco hoef, dat is niet mijn doelgroep.”*

Twee van hen geven aan de mogelijkheden van die regelingen nog niet te kennen..

Vier jongeren willen geen gebruik maken van Wajong regelingen. Ze willen eerst kijken of het op een ‘normale’ manier kan, op eigen kracht.

“Als het kan niet. Ik ben bang dat het nadelig kan werken en ik wil het liefst op eigen kracht bezig.”

De jongere die voor vrijwilligerswerk kiest zegt: *“Ik zou wel gebruik willen maken van regelingen voor mensen met een wajonguitkering, maar ik ben voor 200% afgekeurd en je moet voorzichtig zijn om niet je recht op uitkering in gevaar te brengen. Beter kan ik vrijwilligerswerk doen met behoud van uitkering.”*

De kansen van ‘gehandicapten’ op de arbeidsmarkt Bijna alle jongeren zijn wat negatief over de kansen van mensen met een functiebeperking op werk. Ze zien de kansen overwegend als ‘niet zo goed’ en een paar zelfs als ‘slecht’. *“Matig tot niet zo goed, er moeten wel veel sociale werkgevers gevonden worden.”*

Voor een enkeling kan het beter uitpakken, één iemand denkt dat de kansen ‘wel goed’ zijn: *“Ja, ik denk wel goed, wel wat minder dan iemand zonder beperking, maar ik denk dat het wel gaat lukken.”*

Voor iedereen is duidelijk dat de kansen kleiner zijn dan van mensen zonder handicap, ook al heeft iemand een opleiding en diploma’s. Twee jongeren denken dat de kansen afhankelijk zijn van de soort of de zichtbaarheid van de handicap. Diverse anderen verwijzen

naar onbekendheid bij werkgevers en vooroordelen als oorzaken voor de kleinere kansen van 'gehandicapten'.

“Ik denk wel dat mensen met een functiebeperking sowieso minder kansen hebben dan gezonde mensen. Je merkt toch iedere keer dat mensen met een bedrijf vooroordelen hebben over mensen met een beperking. Ze zijn misschien vaker ziek, misschien moeten we rekening houden met dingen, aanpassingen maken en misschien ook in een aangepast tempo werken en zo. Vanwege dat beeld dat je er waarschijnlijk toch niet uitkrijgt. Ik denk niet dat het ooit zover komt dat werkgevers mensen met een handicap massaal in dienst gaan nemen.”

“Ik denk dat de kansen van mensen met een beperking wel goed kunnen zijn, maar ik denk dat er veel onbekendheid heerst bij werkgevers. Als je die kan wegnemen en laat zien dat werken en gehandicapt zijn best samen gaat is er volgens mij geen probleem.”

Naar de toekomst toe is iemand gematigd optimistisch: *“Ik denk dat het langzamerhand beter wordt, maar het kost wel meer moeite met, dan zonder beperking”.*

Hoe zie je je eigen kansen?

Over hun eigen kansen op betaald werk op de arbeidsmarkt zijn de jongeren beduidend positiever. Zeven jongeren bestempelen hun kansen als wel goed, en als beter dan die van andere gehandicapten. Vooral als het lukt om theoretisch een hoog niveau te halen, en met een goede instelling. Geluk speelt ook een rol, en laten zien dat mensen met een beperking 'normale' mensen zijn.

“Ik zie wel grote kansen, maar ik moet geduldig zijn. En vertrouwen houden.”

Zes jongeren verwachten dat werk vinden voor hen moeilijk zal zijn. De kansen zijn in het algemeen niet zo groot -*dat is niet persoonlijk maar maatschappelijk*- en voor henzelf ook niet. Een jongere ziet het feit dat ze begeleiding nodig heeft bij werk als oorzaak van de kleine kansen, iemand anders kampt met energiebeperkingen. Een persoon hoopt vooral op leuk vrijwilligerswerk.

“Moeilijk. Ik heb echt 1 op 1 begeleiding nodig als ik werk doe, dan gaat het ook echt goed, maar daar hebben mensen niet altijd tijd voor. Bij mijn laatste werk bij M. in Assen deed ik vrijwilligerswerk, administratief. Dat was geregeld door de Noorderbrug. Een middag in de week. Toen moest ik toch stoppen na een tijd omdat ze geen tijd meer hadden om me te begeleiden”

Bijna alle jongeren denken dat hun functiebeperking het voor hen lastiger maakt om een baan te vinden. Misschien omdat ze geen 40 uur kunnen werken, vanwege een overschatting van haar/zijn mogelijkheden door anderen, door de noodzakelijke begeleiding, of vanwege een vertraagd handelingstempo. Iemand anders geeft aan dat de handicap van invloed is op hoe hij/zij de taken uit kan voeren.

“Jazeker, dat zit in de begeleiding die ik nodig heb. En misschien ook in de overschatting van mijn mogelijkheden.”

Een jongere vindt dat werkgevers actiever moeten worden:

“Ik denk dat er een grotere rol weggelegd is voor de werkgever. Nu is het nog zo dat mensen met een beperking vaak moeten aantonen dat ze even goed of beter zijn dan mensen zonder beperking.”

Hoe denk je dat werkgevers naar jou kijken? Vier jongeren geven aan niet te weten hoe werkgevers naar hen kijken, waarbij een opmerkt dat hij/zij gelezen heeft dat er vooroordelen en onwetendheid zijn. De meeste jongeren hebben weinig illusies en zijn er van overtuigd dat werkgevers overwegend sterke vooroordelen hebben over jongeren met een functiebeperking.

“Ik denk dat het idee van mensen met een beperking wel wat positiever mag, maar ik zie ook grote kansen om als iemand met een beperking zelf daar invloed op uit te oefenen.”

Anderen zijn scherp: *“Ze denken dat je niks of weinig kan”* En: *“Werkgevers zien vast allerlei beren op de weg als ze mij zien binnenkomen.”* En scherper: *“Als een bedrijfsrisico.”*

Een paar jongeren denken dat werkgevers tamelijk realistisch naar hen kijken: *“Ik denk dat werkgevers gewoon kijken naar de praktijk, en dat die praktijk de voorwaarden schept.”*

Of: *“Ze zien een jong, ambitieus iemand met mogelijkheden”*

Welke problemen verwacht je rond werk? Op twee na alle jongeren verwachten wel kleine of grotere problemen rond werk. Hier worden ze per persoon gepresenteerd:

- *Toegankelijkheid, beeldvorming werkgevers en dat het werk vaak te zwaar is.*
- *Beeldvorming, vooroordelen en de begeleiding die ik nodig heb. Dat kost tijd*
- *Ik ben bang mijn dag niet te hebben bij sollicitaties, niet ideaal over te komen: te positief of te negatief*

- *Werktempo misschien, ik moet twee keer over de dingen nadenken voor ik het kan doen. Ik overzie het minder snel en ik voer het motorisch minder snel uit.*
- *Misschien met het aantal uren dat ik ga werken*
- *Met tempo; aantal uren; mijn spraak, de wereld is hard*
- *Mijn werktempo is wel lager dan bij iemand die gezond is. Daar zijn wel subsidies voor maar dat weten veel werkgevers niet. En om ze dat te vertellen moet ik wel met ze in contact komen, en de vraag is of dat zo snel gebeurt.*
- *Het goed in kunnen plannen van rust en werk*
- *Onwetendheid m.b.t. mijn mogelijkheden; het niet hebben van een rijbewijs*
- *Misschien met het aantal uren dat ik ga werken, ik denk dat 28 uur het maximum is, maar ik weet het niet zeker.*
- *Slechtziend zijn en dat mijn opleiding daar niet op aansluit*
- *Ik verwacht problemen met het feit dat ik rolstoelafhankelijk ben, met de werktijden en vanwege de ADL hulp die ik nodig heb.*
- *Met mijn geheugen*

Twee van de jongeren verwachten niet zoveel problemen rond werk:

- *als je probeert het beste uit jezelf te halen*
- *omdat ik goed weet wat ik wel en wat ik niet kan*

Recept om een baan te vinden als je een functiebeperking hebt.

De geïnterviewde jongeren noemden allerlei factoren voor succes bij het vinden van een betaalde baan. Bij elkaar vormen ze een mooi recept:

Maak gebruik van je eigen mogelijkheden en laat zien wat je kunt, wees eerlijk daarin. Geef een praktische indruk van wat werken voor jou in de praktijk betekent, hoe het werkt.

Realiseer als het kan een theoretisch hoog niveau.

Toon veel inzet, ga ervoor. Als je een goede motivatie hebt wordt het punt van handicap steeds minder belangrijk. Zet door, laat je niet afpoeieren!

Zorg dat je als mens goed in elkaar steekt.

Wees realistisch en positief, blijf in jezelf geloven, heb zelfvertrouwen en hou je droom vast!

Goed nadenken, kijken naar de praktische mogelijkheden en onmogelijkheden en een kijkje nemen in de praktijk door snuffelstages

Zorg dat je de juiste instanties weet te vinden. Je kunt begeleiding krijgen, maar je moet duidelijk bij het UWV aangeven dat je wilt werken, dat je iets kunt, dat je iets wilt bereiken.

Niet afwachten, zelf het initiatief nemen. Zeggen: "Dit en dit kan ik, wat zijn de mogelijkheden?" Dan zal het UWV helpen, dat zeggen ze tenminste.

Beeldvorming bij werkgevers moet veranderen. Daar moet meer aandacht aan besteed worden.

Netwerken creëren. Ik denk dat er een speciaal netwerk zou moeten komen van sociale werkgevers die er openlijk voor uit komen dat ze mensen met een arbeidsbeperking willen aannemen.

Solliciteren en in de brief in eerste instantie niet zeggen dat je een handicap hebt. Dat komt later wel. (Maar dat is wel een moeilijk iets). Iemand anders zegt juist: Zet altijd wel in de brief dat je een beperking heb, dat ze daarmee niet voor verrassingen komen te staan. Maar zet er ook bij dat het niet negatief is, dat er niet veel dingen zijn die je niet kunt.. Je wilt niet dat ze denken "die kan niets, die hoeven we niet te hebben.

Daarnaast geven mensen aan bij het vinden van werk behoefte te hebben aan:

- Ondersteuning; Een deskundige begeleider. Hulp bij het uitzoeken waar ik moet beginnen. Mensen die mij mijn eigen keuzes en beslissingen laten maken. Een begeleider die steunt bij het vinden van werk, waar je dingen mee kunt bespreken waar je mee zit. Een mental coach. Iemand die me een duwtje in de rug geeft. Zo van: Dat kun je wel, dat moet je gewoon doen. Een jobcoach die er echt voor gaat en maatwerk levert. Iemand met een goed netwerk, die helemaal vanuit mijn perspectief werkt en kijkt naar wat goed is voor mij. Hulp bij geheugenproblemen.
- Een reïntegratiebureau dat moeite doet voor mij. Die vacatures aanlevert die voor mij geschikt zijn.
- Voorzieningen; Een ruimer toilet. Hulp bij vervoer naar mijn werk. Misschien wat aanpassingen op de werkplek zelf. Mijn hond moet meekunnen naar het werk. Een rustige werkplek met niet teveel mensen om me heen, kleinschalig dat is belangrijk.
- Mensen hebben kansen nodig om te ontdekken wat ze kunnen en wat de mogelijkheden zijn.
- Oefenen, sollicitatiegesprekken voorbereiden met iemand die daar veel van weet.
- In de sollicitatieperiode heb ik referenties nodig, bijvoorbeeld door stages.
- Het UWV zou minder rompslomp moeten veroorzaken met formulieren waardoor werkgevers en werkzoekenden het moeilijk krijgen. CWI en UWV moeten daarnaast meer bekendmaken wat er mogelijk is voor mensen met een beperking, wat ze kunnen doen om een baan te vinden of een opleiding te volgen. Leg uit welke regelingen er zijn, veel mensen met beperkingen weten dat gewoon niet. Ik heb daar nog nooit informatie over gekregen van het UWV. Het gaat om

een goede opleiding, maar ook om goed te weten wat je kunt, wat je mogelijkheden zijn, hoe je om kunt gaan met sollicitaties, dat soort trajecten.

- Instellingen vooraf vragen of de vacature ook door iemand met een beperking gedaan kan worden.
- Een werkgever met een open visie, die flexibel om kan gaan met werk en werkdruk, die mij precies op de juiste manier kan inzetten

Misschien zijn er werkgevers die beelden en vooroordelen hebben zoals: die zijn altijd ziek; die willen zielig gevonden worden; Of dat er juist bedrijven zijn die zeggen: we nemen hem aan anders is het zielig. Dat vind ik nog wel het allerergste wat er zou kunnen gebeuren. We willen niet zielig gevonden worden, want dat zijn we dus niet!

De volgende vormen van training en voorlichting worden door de jongeren belangrijk gevonden:

- Hoe om te gaan met je handicap in werk
- Gespreksvaardigheden
- Jezelf presenteren en solliciteren met een handicap
- Website bouwen
- Training en activiteiten die zelfvertrouwen geven

Voorlichting

- Over je rechten
- Over bestaande stimulerende regelingen, “bijvoorbeeld als ik minder snel werk dan een ander hoe dat voor het bedrijf kan worden gecompenseerd”
- Over mogelijkheden voor ondersteuning, scholing en training
- Over hulpmiddelen waarmee je optimaal kan functioneren
- Over wat is voor mij de beste optie voor mijn lichamelijke belasting en wat is voor het bedrijf goed

Bekendheid van projecten en programma's om Wa-jongeren aan het werk te helpen

Zes jongeren geven aan dat soort projecten te kennen, 9 jongeren kennen dergelijke projecten niet. Genoemd worden: Startkans, Wajong, Emco, Regular+, Ruim baan, begeleid werken, Probaan, Jopla en Bosk, dagbesteding en het maatjesproject van NAM en de provincie.

De 1 Miljoenvraag Als jij een miljoen had om jongeren met een beperking in Drenthe te helpen werk te vinden, wat zou je dan doen? Een waaier van mogelijkheden wordt gepresenteerd.

- Een viertal mensen willen (ook) met voorlichting en beeldvorming aan de gang. Allereerst voorlichting voor bedrijven. Bij werkgevers de bereidheid vergroten om mensen met een handicap aan te nemen. Gesprekken met werkgevers aangaan, waarom ze zo negatief denken over mensen met een beperking. *“En ik denk ook dat het goed is dat de gehandicapte werkzoeker zelf naar werkgevers toe gaat om te vertellen wat hun mogelijkheden, ambities en ideeën zijn. Dat je een vrijblijvend gesprek aan gaat, voordat je gaat solliciteren.”* Daarnaast moeten werkgevers begeleiding krijgen in hoe ze dingen duidelijk uit kunnen leggen, (in stukken) en niet teveel opdrachten tegelijk. In hoe ze mensen goed en rustig kunnen benaderen en complimentjes geven. *“Opbouwende kritiek geven zonder te liegen, eerlijk zijn is heel belangrijk. Dus geen complimenten geven als het slecht gaat. Ik zou dus ook een deel van het miljoen besteden aan training voor werkgevers over hoe je mensen het beste kunt benaderen.”* En misschien kan de gehandicapte werkzoeker de werkgever daar ook over adviseren, over voorrangsbeleid. Daarnaast is voorlichting voor de mensen met een beperking zelf belangrijk.
- Drie jongeren willen het miljoen besteden aan die dingen waar de individuele jongeren behoefte aan hebben. Ze gaan direct naar jongeren toe, zonder tussenkomst van reïntegratiebedrijven. Ze vragen hen wat ze nodig hebben en dan wordt er geïnvesteerd. In bijvoorbeeld laptops en printers, goede werkkleding en kleding om te solliciteren. Of in vergoeding van studiekosten en jobcoaches; deelnemers vragen waar de interesses liggen, trainingen en opleiding regelen en beschikbaar stellen. Mensen diploma's laten halen. Stages en werkervaringsplaatsen organiseren.
- Twee jongeren willen een reïntegratiebedrijf beginnen, voor en door mensen met een lichamelijke beperking. Een reïntegratiebureau opzetten dat veel actiever is, en echt helpt en bemiddelt naar werk. Extra begeleiding naar werk, bij aanpassingen op het werk en snuffelstages. Proefplaatsingen regelen zodat mensen proef kunnen draaien en kunnen laten zien wat ze kunnen.

- Twee jongeren besteden een deel van het geld aan looncompensatie van werkgevers en om kosten te dekken voor aanpassingen en voorzieningen op het werk. *“Voorzieningen zoals een invalidentoilet, een goed begaanbaar gebouw, een lift.”*
- Een andere jongere stopt het miljoen in een werkproject. Ze zet een bedrijfje op waar alleen maar mensen met een beperking werken. In Leek is zo'n timmerbedrijf waar alleen doven werken. *“Ik zou mensen met NAH in dienst nemen en dan ook de juiste begeleiding inhuren, iemand met ervaring met NAH. En dan gewoon aan het werk gaan. Kijk ik kan wel leuk op een zorgboerderij gaan werken maar op een gegeven moment is de uitdaging daar wel vanaf.”*
- Een andere jongere besteedt het geld aan een speciaal netwerk van sociale werkgevers die er voor uitkomen dat ze mensen met een arbeidsbeperking willen aannemen.
- Een jongere wil ook met het UWV overleggen over vereenvoudiging van regelgeving. *“Ik wil ervoor zorgen dat de uitzonderingspositie van gehandicapten weg gaat.”*
- Een jongere denkt aan de mogelijkheid dat werkgevers die een gehandicapte hebben aangenomen een soort keurmerk krijgen, waardoor je kan zien dat ze iedereen gelijk behandelen. *“Dat motiveert hopelijk ook weer. Dat is iets waarmee de werkgever zich kan onderscheiden van anderen, is goed voor het imago.”*

Hoe vindt en benader je Wa-jongeren voor dit soort projecten over werk?

De volgende

mogelijkheden worden genoemd:

- In mijn eigen omgeving, mensen opbellen en via, via
- Via internet op bekende sites, zoals MSN dat is wel heel populair. Verder websites van gemeentes
- Via e-mail en dan vragen of mensen gaan doorsturen
- Via kranten oproepjes plaatsen
- Via de jongerengroep van de Noorderbrug
- Via verenigingen voor mensen met een beperking, zoals BOSK en Zorgbelang
- Via voorlichting, door dingen over het project vertellen via bijvoorbeeld het sociaal werk in het ziekenhuis
- Bijeenkomsten in buurthuizen organiseren voor jongeren die daar komen.
- Via sportverenigingen
- Via ontmoetingsplekken
- Via het UWV en andere instellingen.

- Door veel aandacht te vragen via tv en radio Drenthe, leuk en flitsend presenteren.
- Misschien met reclame via billboards of op TV. Centraal beheer inschakelen om goede reclameteksten te leveren.
- Niet via brieven!
- Via de Emco
- Via folders, bij instellingen mytylscholen en schoolverlaters met een beperking.
- Via scholen vragen of ze mensen hebben.

C ONCLUSIES

Rond jongeren met een functiebeperking en al dan niet een Wajong uitkering is in Nederland de laatste paar jaar ‘een hoop te doen’. Er wordt veel gesproken over de (verwachte) sterke stijging van het aantal ‘Wajongeren’, en hierbij passende beleidsmaatregelen en interventies. Diverse projecten en initiatieven spannen zich in om de uitstroom van jongeren uit de Wajong te vergroten. De jongeren waar het om gaat voelen zich echter niet altijd aangesproken en blijken soms moeilijk bereikt te worden door diverse projecten. Zo ook in Drenthe. Dit onderzoek is onderdeel van het project “Ruim baan voor ongekend Jong Talent” van Zorgbelang Drenthe. *En nu de Wa-jongere zelf aan het woord*, een onderzoek onder vijftien Drentse jongeren met diverse lichamelijke beperkingen, maakt gebruik van de kennis en ervaring van de jongeren om wie het gaat, en concentreert zich op hun behoeften en verwachtingen bij hun zoektocht naar passend, betaald werk. Deze conclusies worden gepresenteerd aan de hand van de vier onderzoeksvragen. *En nu de Wa-jongere zelf aan het woord!*

1. Noem mij bij mijn naam...

De jongeren met een functiebeperking die deelnamen aan dit onderzoek worden bij voorkeur met hun eigen naam aangesproken. Ze ervaren dat hun persoon en hun mogelijkheden bij anderen te vaak uit het blikveld verdwijnen, achter de ‘handicap’. Zonder hun functiebeperkingen weg te willen poetsen geven ze aan veel meer te zijn dan iemand met lichamelijke beperkingen: een individu met eigen mogelijkheden en onmogelijkheden, een uniek mens als ieder ander. Het woord ‘gehandicapte’ roept associaties op van ‘niets meer kunnen’ en past daar niet bij. Ook de term ‘jongere met een beperking of functiebeperking’ is niet ideaal omdat het voorbij gaat aan de mogelijkheden. Maar deze aanspreekvorm krijgt - bij gebrek aan beter - toch de voorkeur van de meeste jongeren. Tenminste, als het niet mogelijk is hen bij de eigen naam aan te spreken. Dus als het functioneel is, en respectvol wordt gebruikt ‘jongere met een (lichamelijke) beperking’. De helft van de jongeren vindt het daarnaast ook o.k. om als ‘Wa-jongere’ aangesproken te worden. Iets minder dan de helft wil dat absoluut niet.

2. Het bereiken van Wa-jongeren

De jongeren geven een scala aan mogelijkheden voor het bereiken van andere Wa-jongeren voor initiatieven en projecten rond werk. Van alles is mogelijk, behalve brieven. De

suggesties zijn onder te verdelen in een passieve, indirecte methode tegenover een meer actieve, directe benadering. Onder de passieve methodes staan middelen als het verspreiden van folders bij relevante instellingen en scholen, oproepen in kranten en op websites, en leuke, flitsende presentaties en reclame via RTV Drenthe en billboards. Daarbinnen ook de benadering van mogelijke belangstellenden via intermediairs als UWV, Emco, Noorderbrug, scholen en verenigingen als Bosk en Zorgbelang.

In de actieve, directe benadering worden jongeren rechtstreeks aangesproken. Door bekenden in het eigen netwerk of door onbekenden op plekken waar de jongeren komen. Via telefoon, mail, internet en MSN worden mensen uit het eigen netwerk benaderd en geprobeerd om ze voor een project te interesseren. Deze mensen worden vervolgens weer gevraagd of ze anderen in hun netwerk hierover willen vertellen en de informatie willen doorsturen. Daarnaast vallen onder de directe, actieve benadering de voorstellen om voorlichting over een project te geven op allerlei plekken waar de gezochte jongeren komen: in buurthuizen, sportclubs en andere ontmoetingsplekken.

3. Hoe kijken jongeren met een functiebeperking naar hun toekomst en hun kansen op de arbeidsmarkt?

Bijna alle jongeren geven aan dat hun beperkingen invloed hebben op hun kijk op de toekomst. Het noopt hen vooral realistisch te zijn, rekening te houden met de eigen beperkingen en met de beperkte mogelijkheden op de arbeidsmarkt en toch de moed niet op te geven. Op een enkeling na willen ze allemaal graag een betaalde baan van tussen de 15 en 40 uur, maar tegelijk zijn ze negatief over de kansen van mensen met een beperking op de arbeidsmarkt. Voor iedereen is duidelijk dat die kansen kleiner zijn dan voor mensen zonder beperking, ook al heeft iemand een opleiding en diploma's. Over hun eigen kansen is een deel opvallend positiever, de helft van de jongeren ziet de eigen kansen als wel goed, en als beter dan die van andere mensen met een beperking. De andere helft verwacht dat (betaald) werk vinden voor hen moeilijk, en een paar denken zelfs, onmogelijk zal zijn. Zelfs leuk vrijwilligerswerk lijkt moeilijk te realiseren. Jongeren verwachten problemen rond toegankelijkheid, beeldvorming bij werkgevers, het werktempo en het aantal uren, de benodigde begeleiding, missen van een rijbewijs, de rolstoelafhankelijkheid, de ADL, het niet aansluiten van de opleiding en de onwetendheid van de jongere m.b.t. de eigen mogelijkheden.

Overigens noemen ze zelf allerlei factoren om (toch) succesvol te zijn, onder andere: Laat zien wat je kunt, wees eerlijk; Toon veel inzet; Neem initiatief; Neem een kijkje in de praktijk door snuffelstages.

4. Door welke interventies kunnen - volgens de jongeren zelf- hun kansen op werk vergroot worden?

Verschillende behoeften en interventies worden genoemd, op individueel en collectief niveau. Op individueel niveau geven jongeren aan onder andere behoefte te hebben aan ondersteuning van deskundige begeleiders, een mental coach en/of jobcoach “die kijkt naar wat goed is voor mij” en een reïntegratiebureau wat echt moeite voor je doet. Verschillende jongeren vragen om kansen, kansen om te ontdekken wat je kunt en ruimte om te oefenen en om ervaring op te doen. Het UWV en CWI kunnen werkzoekers helpen door voorlichting en training. Voorlichting over de stimulerende regelingen die bij veel jongeren niet bekend zijn en over de mogelijkheden voor ondersteuning, scholing en training. Daarnaast is behoefte aan training gespreksvaardigheden, presentatie en over hoe je om gaat met je beperking in je werk.

Op een meer collectief niveau denken jongeren aan interventies bij werkgevers om negatieve beeldvorming te veranderen. Als ze een miljoen mogen besteden om de kansen op werk van Wa-jongeren in Drenthe te vergroten kiezen ze daarvoor. Gesprekken aangaan, voorlichting geven. En advisering over o.a. voorrangbeleid. Meerdere jongeren willen daar energie in steken.

Een aantal jongeren wil dat er meer geld geïnvesteerd wordt in de Wa-jongeren zelf. Als er laptops, werkkleding, een opleiding of training nodig zijn moet dat makkelijker kunnen, zonder tussenkomst van reïntegratiebedrijven.

Een paar jongeren willen zelf een reïntegratiebedrijf beginnen voor en door mensen met een beperking. Een bureau dat heel actief is, en echt helpt en bemiddelt naar werk. Een bureau dat veel stages en werkervaringsplaatsen organiseert.

Een paar andere jongeren investeren in enerzijds looncompensatie van werkgevers in Drenthe en anderzijds in voorzieningen en aanpassingen in gebouwen waar gewerkt wordt. Een jongere wil een bedrijf starten waar mensen met NAH werken, waar werk is met een uitdaging en goede begeleiding.

Een paar jongeren denken aan het opzetten van een speciaal netwerk, en een soort keurmerk, voor werkgevers die mensen met een beperkingen in dienst nemen.

Tenslotte wil een jongere in gesprek gaan met het UWV doen ter vereenvoudiging van regels, waardoor er “minder rompslomp met formulieren” is en het traject naar werk makkelijker wordt voor werkgevers en werkzoekers.

Opvallend is dat veel van de jongeren desgevraagd ideeën hebben over hoe hun kansen op werk en die van anderen vergroot kunnen worden. Wat ook opvalt is dat veel van de zaken die hier genoemd zijn er op lijken te wijzen dat jongeren een gebrek aan kwaliteit in het huidige aanbod ervaren. Het gaat voor een deel niet zozeer om totaal nieuwe dingen, maar vaker om beter. Om een iets andere aanpak, een aanpak met meer betrokkenheid en inzet van de jongeren om wie het gaat zelf. In de voorstellen die de jongeren hebben gedaan, spelen ze zelf bijna altijd een heel actieve rol. Ze huren geen mensen in om voorlichting te geven, ze kiezen ervoor het zelf te doen. Ze starten zelf een commercieel bedrijf waar mensen met een beperking werken, zetten zelf een reïntegratiebedrijf op voor en door mensen met een beperking. Het is een aanpak waarin Wa-jongeren geen object van aandacht en zorg zijn, maar onderdeel van een oplossing.

Bijlage 1 Vragenlijst Jong Talent

Algemeen

1. Mag ik dit gesprek opnemen op band om het gemakkelijker uit te kunnen werken?
2. Mag ik vragen hoe oud je bent?
3. Geslacht man/vrouw
4. Woon je alleen, bij je ouders, of anders? Hoe dan?
5. Heb je broers of zussen?

Handicap

1. Je maakt gebruik van een Wajong uitkering /rolstoel / hoorapparaat/ andere voorziening, klopt dat? [Aankruisen en aanvullen wat van toepassing is.]
2. Dergelijke regelingen/voorzieningen zijn ingesteld voor wat meestal gehandicapten worden genoemd. Of mensen met een functiebeperking. Zie jij jezelf als iemand met een handicap?
3. Zou je dat antwoord willen toelichten?
4. Hoe zou jij jezelf benoemen?
5. Ken je leeftijdgenoten met een handicap/chronische ziekte en/of heb je vrienden of familie met een handicap (lichamelijk/ psychisch/verstandelijk)?
6. Hoe wil jij het liefste dat jij en andere jongeren met een functiebeperking worden benoemd of aangesproken?
7. Hoe wil je door Zorgbelang of andere instanties aangesproken worden?
8. Vindt je het o.k. om door Zorgbelang of door het CWI als Wa-jongere aangesproken te worden?

9. Je kunt kenmerken benoemen bij alle mensen over geslacht, leeftijd, huidskleur of etnische afkomst. En ook op gehandicapt of niet gehandicapt. Hoe zie jij je functiebeperking daarin, speelt je functiebeperking een bepalende rol in je leven?
10. Waarin is je handicap vooral bepalend in jouw leven?
11. Had je leven tot nu toe er anders uitgezien als je geen handicap had gehad?
12. Ben jij aangesloten bij verenigingen of organisaties van en voor mensen met een functiebeperking?
13. Het CWI en het UWV houden lijsten bij van bestaande vacatures. Stel dat er werkgevers zijn die duidelijk aangeven dat de functie wat hun betreft ook of misschien bij voorkeur vervuld kan worden door iemand met een handicap. Mag het CWI of het UWV jou registreren als kandidaat met een handicap?

Opvoeding

1. Stimuleren je ouders jou om zelfstandig dingen te kunnen doen?
2. Wie neemt de belangrijke beslissingen in jouw leven, doe je dat zelf of doen je ouders dat of iemand anders?
3. Vindt jij dat jouw ouders een goed beeld hebben van wat jij kunt?
 4. Denken je ouders dat jij hetzelfde/meer/ of minder kunt bereiken dan je broers of zussen?
5. Als er een verschil is, waar komt dat dan door denk je?
6. Herken jij je eigen situatie in de volgende uitspraak:

“Mijn ouders hebben vaak te lage verwachtingen over wat ik kan, en als ik eerlijk ben moet ik zeggen dat ze me ook behoorlijk in de watten leggen en proberen te beschermen. Ze doen van alles voor me wat ik net zo goed zelf kan.”

Onderwijs

1. Wat doe je overdag, kruis aan wat van toepassing is: Middelbare school /vso
deeltijd/voltime beroepsopleiding deeltijd/voltime universiteit/vrijwilligerswerk/betaald
werk
2. Als je een opleiding volgt, is dat dan de opleiding van je dromen?
3. Waarom wel / Waarom niet?
4. Vindt jij dat je huidige opleiding je goed voorbereidt op het vinden van betaald werk?
5. Wat is vooral goed?
6. Wat mis je?

Arbeidsmarkt

1. Welke mogelijkheden zie je voor jezelf qua werk?
2. Is je handicap van invloed op hoe jij je toekomst ziet?
3. Wil je een betaalde baan?
4. Hoeveel uur per week?
5. Wil je gebruik maken van regelingen voor Wajongers om aan het werk te komen?
6. Hoe zie je in het algemeen de kansen van "gehandicapten" op de arbeidsmarkt?
7. Hoe zie je je eigen kansen?
8. Denk je dat het voor jou lastiger is om een baan te vinden vanwege je handicap?
9. Hoe denk je dat werkgevers naar jou kijken?
10. Welke problemen voorzie je, waar verwacht je problemen mee?
11. Wat denk jij dat mensen met een handicap moeten doen om een baan te vinden?
12. Is daar iets extra's voor nodig?
13. Waar heb jij behoefte aan als het gaat om het vinden van betaald werk?

14. Kun je voorbeelden geven van scholing/training, hulp, of ondersteuning die belangrijk zijn voor jongeren met een Wajong uitkering?
15. Er zijn allerlei projecten / programma's, onderzoek, etc. om Wajongers aan het werk te krijgen, mensen als jij. Ken je dergelijke projecten?
16. Al die trajecten zijn bedoeld om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten van mensen met een handicap. In dat soort projecten worden miljoenen euro's geïnvesteerd om te zorgen dat ook Wa-jongeren betaald werk vinden. Als jij een miljoen had om jongeren met een handicap in Drenthe te helpen werk te vinden, hoe zou je dat miljoen dan besteden?
17. Hoe zou jij dan Wajongers benaderen en vinden?

Bedankt voor je medewerking aan dit onderzoek!!!